

کلاهی که عربستان سراویک گذاشت

- رئیس هیأت مدیره انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران گفت: «برخی کشورها به این دلیل که می ترسند دوباره قیمت ها بالا رود از الان شروع به ذخیره کردن نفت کرده اند، به همین دلیل قیمت نفت خام تا ماه ژوئن در دامنه ۵ دلار قرار می گیرد.»

به گزارش آران نیوز: ماه گذشته پس از 20 سال خدمت به عربستان، وزیر نفت این کشور برکنار شد و مدیرعامل آرامکو جایگزین وی شد. پس از این اتفاق عربستان برنامه ای برای سال 2030 خود اعلام کرد که قصد دارد وابستگی کشورش را به نفت کم کند و از طریق دیگری درآمدزایی کند. این اتفاق برای بازار نفت یک پیام روشن دارد و آن اینکه ممکن است دوباره قیمت نفت افزایش یابد. بی شک صنعت نفت فقط تولید استخراج نیست و کاهش یا افزایش قیمت ها این صنعت را متاثر می سازد.

رضا پدیدار رئیس هیأت مدیره انجمن سازندگان تجهیزات صنعت نفت ایران با حضور در کافه خبر، گفت: «در حال حاضر عربستان به طور قابل توجهی در اوپک ضعیف شده و قصد دارد با تغییر سیاست های خود قدرت خود را در اوپک بازیابد. به همین دلیل وزیر نفت این کشور تغییر می کند تا دوباره مدیریت اوپک را بدست بگیرد. در واقع عربستان قصد دارد اقتدار خود را در اوپک و در بازار انرژی جهانی حفظ کند.» گفت وگو با وی را بخوانید:

به نظر شما مهمترین پیامد تغییر وزیر نفت عربستان در اقتصاد این کشور و سپس در خاورمیانه چیست؟

برای عربستان ممکن است این اتفاق یک تحول باشد ولی از نظر دنیای انرژی، یعنی دنیای نفت و گاز، پالایش و پتروشیمی در عرصه جهانی این اتفاق یک تغییر است. تغییر به مفهوم تغییر در سیاست ها و راهبرد هاست. نمی توانیم اسم آن را تحول بگذاریم. علت این است که عربستان در طول چند سال اخیر، به خصوص زمانی که موضوع تحریمهای ایران شروع شد، توانست خود را یک عضو متفاوت نسبت به سایر اعضا در اوپک نشان دهد.

یعنی از همان زمان عربستان شروع به قدرت نمایی خود در اوپک کرد؟

در سال ۱۳۹۱ و در جریان در نشست یکصد و شصت و دوم اوپک، عربستان با ترفندی این موضوعی را مطرح کرد. سهمیه هایی که در حال حاضر به هرکدام از اعضا داده شده، به گونه ای است که اعضا نمی توانند به میزان سهمیه ای که برایشان تعیین شده، تولیدات خود را افزایش بدهند، لذا بخشی از سهمیه هایی که اوپک در بازار نفت خام جهانی دارد، از بین می رود. عربستان پیشنهاد داد که سهمیه هر یک از اعضا را جمع کنیم و مجموعاً تولید کنیم. آن زمان توانستند تولید را به ۲۸.۵ میلیون بشکه در روز افزایش دهند و این روند افزایشی بیشتر شد و به ۳۰ میلیون بشکه در روز نیز رسید. یعنی سهمیه اوپک را تبدیل به سهمیه گروهی کردند.

این اولین عدم همگرایی بود که در اوپک ایجاد شد. آن زمان سرپرست وقت وزارت نفت که از طرف ایران در آن اجلاس شرکت کرده بود، به دلیل عدم کفایت، بسیار ضعیف عمل کرد و مخالفت خود را نشان نداد. این موضوع باعث شد که اولین برگ برنده و حاکمیت عربستان در اوپک رونمایی شود. چون تصمیمات اوپک اجماع است و ۱۰۰ درصد باید رای بدهند و اگر یک نفر مخالف باشد عملی نمی شود. متأسفانه در آن زمان، ایران نیز به این پیشنهاد رای مثبت داد. این اتفاق موجب شد که عربستان بتواند بیشتر تولید کند. در همین حال تولیدات ایران در اثر تحریم کاهش یافته بود، لیبی دچار بحران شده بود. عراق تنش های سیاسی داشت و نیجریه گرفتار دزدی از نفت خام در داخل کشورش شده بود. سایر کشورها تولید کننده نیز نوعی در یک التهاب رفتار اجتماعی بودند. مجموع این اتفاق ها باعث شد که عربستان به پیشتازی خود ادامه دهد و توانست سهمیه خود و حضور خود را در بازار اوپک افزایش دهد.

عربستان چقدر تولید خود را افزایش داد؟

عربستان که در ۴ سال گذشته با مجموع میزان مصرف داخلی و عرضه نفت خام به عنوان صادرات، رقمی حدود ۸ الی ۸.۵ میلیون بشکه در روز تولید می کرد که این رقم را به ۹.۲ میلیون بشکه رساند. این میزان در دو سال گذشته به ۱۰ میلیون افزایش یافت و در یک سال گذشته تولید نفت عربستان به ۱۰ میلیون و ۷۵۰ هزار تومان بشکه نفت خام در روز رسیده است. از این تولید حدود به ۲.۵ میلیون بشکه را خود مصرف می کند و ما بقی آن که بیش از ۸ میلیون بشکه است، را صادر می کند. این قضیه باعث شد که حاکمیت یک طرفه را در اوپک ایجاد کند.

آیا روسیه به دلیل افزایش تولیدات نفت عربستان، تولید خود را افزایش داد؟

دقیقاً؛ عربستان در جریان مذاکراتی دوسال گذشته ایران با کشورهای ۱+5 مواضع منفی شدیدی علیه ایران و کشورهای غربی که با ایران در حال مذاکره بودند، گرفت. از طرفی از آنجا که سهمیه صادرات روسیه کاهش یافته بود، عربستان بخشی از نفتی که به نوعی توسط روسیه صادر می شد، را در بازار تزریق کرد تا بتواند درآمد بیشتری کسب کند.

از طرفی روس ها نیز هیچ موقع وفاداری خود را در صحنه اقتصادی جهان با سایر کشور ها اعلام نکردند و همیشه تک بعدی بوده اند. در نتیجه تولید نفت عربستان افزایش یافت و این افزایش باعث شد که روس ها برای اینکه از میزان تولید عربستان جا نمانند، تولید خود را افزایش دادند.

وابستگی بودجه عربستان به درآمد های حاصل از نفت بیش از ۸۰ الی ۸۵ درصد است و وابستگی روسیه به درآمدهای نفتی بین ۴۵ الی ۴۷ درصد است. یعنی نیمی از درآمد روسیه به درآمد های نفتی وابسته است. این دو کشور در یک تقابل با یکدیگر قرار گرفتند و این تقابل برای آمریکا اتفاقی خوشایند بود.

چرا؟

چون نه دل خوشی از روسیه داشت، از طرفی می خواست عربستان را تنبیه کند. این باعث شد که آمریکا در یک اقدام کاملا محاسبه شده نفت شیل تولید کند. به خصوص در تگزاس با هزینه خیلی بالا نفت تولید کرد و در نتیجه از طریق کاهش قیمت نفت یک ضربه به روسیه و یک ضربه به عربستان زد.

ولی واکنش عربستان در برابر این اتفاق تولید بیشتر بود. حالا سؤال این است که تنش ها در اوپک از کجا شروع شد؟ این موضوع به عنوان یک کینه و یک موضوع بغرنج در دل مقامات عربستان باقی ماند. از سویی وزیر نفت عربستان در نشست های که در اوپک برگزار می شد، کاملا غیر حرفه ای و خلاف اتحاد گروهی رفتار می کرد. با توجه به اعتراضاتی که ایران مستقیما متوجه عربستان داشت، کشورهای مثل ونزوئلا و الجزایر را هم به نوعی با خود همگام کرد. لذا اعتراضات به عربستان افزایش یافت. دلیل عمده تنش ها عدم همدلی در اوپک در انتخاب دوباره دبیر کل عربستان بود. در اوپک هر کشوری کاندیدای خود را معرفی می کند. منتهی با توجه به اینکه عربستان در طول ۵۳ الی ۵۴ سال که از تاسیس اوپک می گذارد بیش از ۵ بار دبیر کلی اوپک را داشته، ایران فقط ایران یک بار دبیر کلی را در دوره اول داشت. نتیجه این شده که حق ایران از بین برود. تنش بر سر انتخاب دبیرکلی اوپک هم بر تنش بین اعضای اوپک افزود. نتیجه این تنش ها این شد که اوپک شکست و دیواره های آن فروریخت.

اما چرا عربستان با همه این تلاش ها، وزیر نفت خود را تغییر داد؟

مقامات عربستان بعد از اینکه پادشاه جدید انتخاب شد به این فکر افتادند که ضعف مدیریتی خود را در بازار نفت و اوپک جبران کنند. زیار می دانستند این ضعف به کشورش لطمه می زند و عربستان درآمد این کشور کاهش یافته است. کاهش درآمد این کشور را ناچار کرده بود که ذخایر ارزی خود را مصرف کند. اقتصاد عربستان با بحران رو به رو شد. در اواخر سال ۲۰۱۵ ارزش پول داخلی عربستان نسبت به سایر ارزها به خصوص دلار کم شده و نمی توانست ارز در بازار داخلی عرضه کند. ضعف اقتصادی بالا گرفت. مقامات این کشور ناچار شدند که قیمت فرآورده های نفتی را ۱۰۰ درصد افزایش بدهند. این تصمیم ها نارضایتی پنهانی را در عربستان بوجود آورد. IMF در تحلیلی نوشت که تحولات اقتصاد عربستان ناشی از ضعف سیاست های راهبردی عربستان در بازار انرژی است و شاید این تحلیل منجر به سقوط النعیمی وزیر نفت سابق عربستان شد.

در حال حاضر عربستان به صورت قابل توجهی در اوپک ضعیف شده است. اگرچه با تغییر سیاست های خود می خواهد قدرت خود را در اوپک بازگرداند و وزیر نفت خود را تغییر می دهد اما هدف اصلی او بازیابی مدیریت اوپک است. می خواهد اقتدار خود را دوباره در اوپک و در بازار انرژی جهانی حفظ کند. در حال حاضر روس ها تولیداتشان از عربستان بالاتر رفت و روس ها جایگاه اول را در غیر اوپکی نفت دارند.

اما چرا سایر اعضای اوپک نتوانستند به یک تصمیم جامع برسند؟

وقتی بازار انرژی و بازار فروش نفت خام دچار تنش شد، این تنش باعث شد که گمانه زنی هایی ایجاد شود و اعضای اوپک برای رسیدن به یک تعامل جدیدی با هم همفکری کنند. اولین نشانه تعامل تصمیم به کاهش سقف بود. نشست دوحه برای فریز نفت البته به نتیجه نرسید و قرار است در نشست آتی که در وین برگزار می شود، درباره تولید نفت تصمیم گیری شود. همانطور که مشاهده می شود، در حال حاضر برخی از کشورها شروع به ذخایر نفت کرده اند. تقاضا جدید وارد بازار شده و در نتیجه قیمت ها رو افزایش است. این افزایش به دنبال ورود تقاضای حاصل از ترس یک ماه آینده در بازار است که افزایش قیمت پیدا کرده است.

چرا کشورها شروع به ذخیره نفت کرده اند؟

برای اینکه می ترسند دوباره قیمت ها بالا برود. از الان شروع کردند نفت ها را ذخیره می کنند. به همین دلیل قیمت نفت خام باید تا ماه ژوئن در دامنه ۵۰ دلار قرار بگیرد. در حال حاضر مشاهده می کنیم قیمت نفت به کانال ۵۰ دلار وارد شده است. متین دخت والی نژاد